

ดอกไม้โบราณคดีไทย ชุด ๑

โดย ชักกลอน ๕๗ 27

๑ สายหยุด

“สายหยุด หยุดกลิ่นฟุ้ง ยามสาย
สายบ่หยุดเสน่ห์หาย ห่างเศร้า
ก็คืนก็วันวาย วางवेश ราแม่
กวิลทุกชวบตำเช้า หยุดได้ ฉับใดๆ”

วรรณคดี : ลิลิต ตะเลงพ่าย

พระนิพนธ์ : สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

ดอกสายหยุด *Desmos Chinensis*
ในลิลิต ตะเลงพ่าย บรรยายไว้
พยอุ้มไทย ให้หอมชื่น รักรื่นใจ
ดมคราใด คลายเหงา เสว้าหายหมด

ดมเต็มจี่ พระมหา ดมณแก้ว
กรมพระ ปริมาณูชิต ขีโนรส
ทรงนิพนธ์ โคร่งสุภาพ อาบธรรมบท
กวีพจน์ สกิดใจ ใครชื่นชม

สระบุรี เรียงกลด้วยเครือ๑ เต็มใหม่เอ๋ย ส้มหวัดเลย เครือเขาแกลบ แทนเล็้อย่อม
สุราษฎร์เรา เต็มตาเพชร สิวหยุดชม น้ำชื่นชม นิยมไทย มาลัยสะคราญ

กลีบดอกย่อย ด้วยสีดา ทำอ่อนช้อย ยามบ่ายคล้อย บล้อยสาร Linalool
มีฤทธิ์สงบ ดยบประสาท เจริญตลาดครัน ดอกเต็มกลิ่น ได้น้ำมัน หอมระเหย

ใช้ลำต้น แก้ปัญหา ยาเสพติด รากแก้บิด บำรุงหัวใจ ไล่คลายเฉย
รักสายหยุด พริ้มหยุดใจ ให้ทราชมเชย ใครเอื้อนเอ่ย เพชรกันนี้ มีมีคลาย

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ไฉ่สายหยุดสุดจะให้ได้บานต์๑
เพื่อ ให้สี๑แดงตะ ถันอันลัดได้
แต่กรรมชาติให้เจ้า ได้แค่นั้นใจ
หากเลยไปเจ้าจะเจอฝักกล้วยโรย

อนนท์ ศรีวิสูตร

สายหยุดหยุดหอมฟุ้งเมื่อยามสาย
กลิ่นกำตายเข้าตรู่เพียงครู่ใหญ่
สุริย์แรงลาดแสงกลิ่นหายไป
รอเช้าใหม่กลิ่นรอขรินขึ้นจันท์เคย

ดองพร เดชกุลฑ์ทอง

เป็นไม้พุ่ม รอเลื้อย เพื่อยสายหยุด
เหล็องฝ่องฟูต ดุจดำพัน อันพราดได้
คำคั้นหอม ย้อมอารมณ์ ประโลมใจ
แล้ววางไป พร้อมตาวัน ผันค่างคา

กุศล คำเพราะ

สายหยุดแค่หยุดกลิ่นดินยามสาย
รักคิดถึงซึ่งไม่อาจจากใจฉัน
ไม่มีหยุดแต่เปี่ยมปรีดิ์ดีอัน
ไร้ขีดั้นเรื่อเงลามาหยุดลง

...

กลับมาน้ำตอหน้า
ทั้งห้อง ไฉนหอมกรุ่น
ทั้งสายหยุดแต่พิรุณ
หอมสุดซึ่งถึงหัวใจ

บุตรีรัตน์ ตรีศรี

สายหยุดหยุดกลิ่นทุ่งอรุณจิต
สมานมิตรสายใยรักไม่หักหาย
ทุกวันวารเข้าจรตเห็นไม่เว้นเวลา
ถึงยามสายหยุดดมยังดมกลิ่น

รัตนภรณ์ ทิพย์อักษร (ธวัชโยธิน)

อันสายหยุดแสนงามเมื่อยามเช้า
หอมกลิ่นน้ำผึ้งไกลไปทุกหน
สีแอมแดงแดงอยู่ดูน่ายล
เหม็นฉุนจะตดเจ้าไว้ในอุรา

แต่พอสายกลายฝนเจ้าผันเปลี่ยน
กลิ่นหอมเวียงนทหายไปถึงไร่นา
เหล่าผึ้งภูหลบลิ้นหนีเข้ามา
อนิจจาแสนเศร้าเฝ้าไตรภพ

...

สายหยุดเจ้าสำคัญ หรือไฉน
เจ้าเบิกบานหัวใจ เจ้าขึ้น
ยามบ่ายหยุดหรือไร ไร่กลิ่นเจ้าเคย
เฝ้ารอน้ำตาริน ไคร้ก็เศร้า หม่นหมอง

อัถฐวลี ณ เชียงใหม่

ถ้าสายหยุด ไม่หยุดกลิ่นดี้นความหอม
คงต้องยอมเปลี่ยนชื่ออื่น ให้เห็น
อาจจะเปลี่ยนชื่อ ไปในหยุดเย็น
หรือจะเชิญให้เป็นชื่อหยุดกลางคืน

อาชนท์ ศรีวิสูตร

สายหยุดแม้จะหยุดส่งกลิ่นหอม
คนยังจดจำดมกลิ่นดี้นหา
ดอกสีเหลืองมีกลิ่นดี้นช่วยระงับ
ให้โทษหาสายหยุดสุดจะทน

จรุพร สุวรรณปากแพรก

๒ กรรณิการ์

“กรรณิการ์ก้านสีแสด
เห็นเนื้อเรือโรงราว

ติดผ้าแสดติดขลิบนาง
ห่มสองบ่าอำโนเน”

วรรณคดี : นิราศธารโศก

พระนิพนธ์ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง)

“พระนิกดนิ่งนางทางประพาส
พิกุล กรรณิการ์ สารพัน

รุกขชาติที่ในสตาหมัน
ดอกหล่นปนกันอยู่กลางทราย

สายหยุดโยทะการะย้าย้อย
พระทรงทัดตรีสชวนพระน้องชาย

อนุชาพลาถดอยสอยกวาง
มาชมไม้ให้สบายด้วยพื้ยา”

วรรณคดี : บทละครเรื่อง อิเหนา ตอน ระเด่นมนตรีชมพรรณไม้ที่กำสตาหมัน

พระราชนิพนธ์ : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

กรรณิการ์ กณิการ์ หรือกรณิการ์
ชื่อสามัญ ขานฉ่ำ Coral Jasmine
บ้างตั้งไว้ Night Flower Jasmine
ซึ่งมีถิ่น กำเนิด เกิดริมฝั่ง

ดอกสีขาว ๑๑ ในแฉติ ชาติแปดดอก
กลีบห้าดอก ดอกร่วงง่าย ออกปลายกิ่ง
ใครได้ใจ ปลุกไว้ ได้คุณจริง
ดื่มแก้ไข้ คลายจริง ฟุ้งฟุ้งใจ

ก้านดอกนั้น มีสาร Nyctanthin
หรือทำให้ ย่อมฆ่า นาคูไซริ์

เสริมสติปัญญา ขนเมทิน ครอบงำได้
รากบำรุง ปรับปรุงกาย สดใสดี

ปลูกกลางแจ้ง ตัดแต่งกิ่ง ยิ่งดูสวย
ออกดอกหนา หน้าหนาว ราวปลายปี

จักอันเคย ชาติยี่สิบหลาย ให้ดอกสี
ยามราตรี คดักลับบาน นานทั้งคืน

หอมกลิ่นฟุ้ง ฝรั่งใจ หทัยกระถ่าง
กรรณิการ์ บุปผาหอม กล่อมกลางคืน

กลิ่นหอมช่าง สดชื่นไกล หทัยชื่น
แดนสดชื่น ระรื่นใจ หาใดปาน

ไม้สวยดี มีคุณค่า เข้ายาไทย
ทำนกล้าไว้ ในวรรณคดี มีตำนาน

สมุนไพรร บำรุงหัวใจ ให้แกร่งกร้าว
บุปผาสะคราญ ผ่านพบเห็น เป็นบุญตา

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

กรรมนิการังงามเด่นเป็นเข่งนี้
ข้มุมมีบอกรมาว่ากลิ่นหอม
ดอกสีขาวอยู่เป็นช่อหน้าเต็ดดอม
กลางคืนหอมเข้ายวนชวนให้ยล

กรรมนิการินีหนาบอบนแฉัด
ถ้าโดนแดดจะพลัดอกและดอกผล
ดอกทั้งปีแต่ดอกนี้อยู่ไม่ทน
บานกลางคืนรุ่งเช้าห่อรุ่งโรงโรยไป

กรรมนิการียังเป็นยารักษาโรค
รดน้ำไซคูลิมด้วยให้รอดยได้
ดอกเป็นยาเอามาขยบารุง(หัว)ใจ
ในสวนใบนี้หนาเป็นยาระบาย

เบ็ดอกขึ้นในน้ำไปต้มไม่ขมหรืออก แต่ขอบอกน้ำกินแก้วิงเวียนได้
อีกประโยชน์ดอก ไม่นิยมมากมาย ภูมิปัญญาไทยทั้งหลายต้องชื่นชม

ดิวดีเห็ดเองเรือเองอร่ามจากกำหนดอก คั้นน้ำดอก ใช้ย้อมผ้าสีทำงาน
รากนี้หนาใช้เป็นยาบำรุงลม ใช้แก้ลมหรืออกขาวให้ขาวดำ

จรูพร สุวรรณปากแพรก

กรรณิการ์ดอกสีขาวพราวเป็นช่อ
ดอกเล็กก็กระจายที่ปลายกิ่ง
กลีบดอกเวียนค้ำยักงันบนระวีง
ด้วยงามยิ่งงามเพ่งพิศจิตระรวย

กรรณิการ์ต้นนี้ได้องมีแดด
เพราะแสงแดดมาส่องส่องความสวย
หากแดดน้อยพลอยให้ดอกไม่สวย
มีน้อยด้วยหรือไม้มิที่รำไร

ใบกรรณิการ์นี้เป็นยาเจริญอาหาร
ผสมน้ำตาลมาดื่มจะดื่มได้
ดื่มมากมากเป็นยาระบายใจ
แสนสุขใจเมื่อได้ดื่มขมิบกรรณิการ์

อาชนท์ ศรีวิสูตร

กรรมนิการ์เจ็ดแฉกส้มแค้นชูช่อ
ขาดดอบอบบางเบาฝ้าถนอม
สีแดดแฉมฉงในเกล็ดบรายน้อม
กรุ่นกลิ่นหอมหวานหอมยามราตรี

ขอฝากช่อกรรมนิการ์มา ในกลอน
มอบขวัญอ่อนให้คนึงคิดถึงพี่
กลิ่นหอมกรุ่นไกลดมณะคนดี
นานแค่ไหนก็ไม่ลืมที่โรยรา

ชูลีรัตน์ สวัสดิ์ดี

อายุยืนหมื่นนับชีวิตรื่น
กลอนเร่ร่อนชวนหัวเราะหงาย
กรรมนิการ์นำดมดอมหอมมิวาย
น้องกาต้มน้ำกรายใยมาพร้อมกัน

ดวงพร เดชกุลเทือง

กรรมนิการโลมราตรีให้หน้าขมิ
หอมดอชโลมพรมพื้นตาชด้นหูล่น
แกนดอกล้อมพรมกลีบขาวดาดงามล่น
นำลุ่มขั่นอนเก็บเจ้าคราคร่ำองราน

ลมพัดปัดลือลือดงดูพื้นหญ้า
ให้ย้อมผ้าทาแต่งลืออาหาร
อยากตั้งหน้าดาดเดาข้อนกลีบกา
ขมิโบราณทำนมาด้อมบ่มลือ

กุศล คำเพราะ

กรรมนิการงามเลิศเลิศเฉลา
ดอชขาวพราวกำนลุ่มลือลมไหว
กลีบหอมไชยไพรยล่งท้อพง ไพร
ไธดอกลไม่กรรมนิการข่างหน้าขมิ

ศกุนตลา ณ หนองคาย

กรรมนิการ กับโกวิท นั้งจิต ใกล้เคียง
เพียงชื่อใจ ใกล้ ก. ขอซึ่งหน้อย
อันตอพี นันนา ตั้งตาคอย
ตัวน้อยน้อย คอยใกล้จิต สติตย์พันธ์

กรรมนิการ รู้ไหมหนอ ขอถามหน้อย
ใจดวงน้อย ของน้องกา หมายิตมั่น
คิดจิตหนอ ขอเตือนนิต สะกิดกัน
สติตย์พันธ์ นั้นแล้ว สาวมากมาย

นายโกวิท สัตร์รักแท้ แน่นอนหนัก
มีความรัก ใ้ให้น้องกา การู้ไหม
ยังเป็นโลด โดยเดี่ยว อยู่เดี่ยวตาย
น้องกาได้ นึกถึงนิต คิดทบทวน

ถ้าให้น้องกา คิดได้ ใจข้าแล้ว พรุ่งนี้เช้า ตอนตีสี่ มีลมหนาว
ใ้ให้น้องกา มารอพี ที่เชิงคอน มโนล้วน ขอคนคืนใจได้ นายโกวิท

โกวิท อีรวีโรจน์

๓ แก้ว

“ไม้แก้วกลืนแก้วกราย
หอมบ่วายวังเวงใจ
ทุกซ์ลิมปล้มอาลัย
ว่ากลืนแก้วแล้วเรียกหา”

วรรณคดี : ภาพยนตร์โคลง “นิราศพระบาท”
พระนิพนธ์ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง)

“กลืนแก้วแก้วกลืนชัด
พระพายพัดรำเพยกระพือ
นามแก้วดอกแก้วคือ
แก้วเนตรพินิจไฉนใคร

ดอกแก้วสีชาวพอง
ไม่เหมือนน้องต้องติดใจ
ชาวเหลืองเรื่องเรือไส
ใบแหล่งหล้าหาไหนทัน”

วรรณคดี : ภาพยนตร์เห่เรือ
พระราชนิพนธ์ : พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

“แก้ว ดอก นี้ หอม ยวนฤดี
พื่ออยู่ทุกวัน กลิ่น เจ้านั้น
สัมพันธ์ใจพื่อ ปองกักดีเสมอ
น้อง งามผ่องพรรณ

ทุกคืนพื่อเพื่อ พื่อรักเธอ
พื่อรักเธอ ด้วยวิญญานสะท้อนใจ
แก้ว ใจ จำ รู้ตัวใหม่
งาม นำภิรมย์ โอ พระพรหม”

ผู้ประพันธ์คำร้อง: ศิลปินแห่งชาติ ครูชาลี อินทรวิจิตร

ไม้แกว่กิ่งแกว่กราย หอมบ่ววยว่เงงใจ
ทุกข้ล้ิมบ้ล้ิมอว่ล้ิม ว่กกล้ิมแกว่ แล้วเรียวกทา
ไ้ดอแกว่ กกล้ิมแกว่กราย พระพายพ้ด
กกล้ิมแกว่ข้ด หอมบ่ววย กรายนาถา

ดอแกว่นี้ ล้ิมบ่ล้ิมอง ล้ิมบ่ล้ิมอง
ในแหล้ิงหล้า ทาใจงาม ล้ิมบ่ล้ิมอง
ข้ดอว่ล้ิม Murraya Paniculata
ล้ิมบ่ล้ิมอง Andaman Satin Wood

หรือ Orang Jessamine ,Chiness Wood
มวงคดล้ิม ดอว่แกว่ ล้ิมบ่ล้ิมองใจ
ข้ดอว่แกว่ ต่างก้ันไป ในบ้านเรา
ท้ังบ่ววย ตะไทรแกว่ แกว่ข้ด

บ่แกว่พริก หรือจ้าพริก ล้ิมบ่แกว่ลาย ทางภาคใต้ แลวบ้ดตานิ เรียวกเกมุบ่
กกล้ิมดอแกว่ แล้วล้ิมบ่ล้ิมองใจ ให้กกล้ิมแรง ไม้ทนแล้ว แดดกกล้ิม น้ายล้ิมบ่

แกว่แกว่เพ็ล เรอเหม็นบ่เรียว เลียวท้องล้ิมบ่ ข้บระดู่ น้องท้ิมบ่ ได้ล้ิมบ่ล้ิมอง
ไม้แกว่ดี มีมวงคด ดล้ิมองใจให้ กกล้ิมหอมบ่ล้ิม บ่ล้ิมบ่ล้ิมองใจ ให้ข้ดข้ด
ปลุกข้ดบ้าน ด้านตะวันออก ออกพล้ิง วันพุทขล้ิม พล้ิงพิลล้ิมบ่ พุดกกล้ิมองใจ

ล้ิมบ่ล้ิมอง ธรรมล้ิมบ่ล้ิมอง

แก้ดอกหอมนี้หอมลิต ให้คิดถึง
ยังงามซึ่งขาดพิศุทธิ์สุดแห่งใจ
หอมไมตรีมิเสียอร่าง ไปจากใจ
หอมยวนใจ ในมิตรภาพกับซึ่งจริง

ศกุนตลา ณ ทนองคายุ

ดอกแก้หอมดอมดมขมิ้นลิต
เฟ่งพินใจพิศุทธิ์ขาดจากใจ
หอมระรื่นแก้ขมิ้นระรื่นใจ
อบอุ่นใจอบอุ่นอกดีมีเอมอารมณ

อาหนนท์ ศรีวิสูตร

สิ่งนี้โดยเจ้าตมตอมคความหอมหวาน
กลีบแก้วบานยอนใจให้ไหลหลง
อย่าเลยได้อนันต์จิตอาจปลิดปลง
หากเข้าตงเขาจิตยามาแมลง อี้อี้

...

หอมกลิ่นกรุ่นแก้วขาวที่ปราศใส
เก็บละอองจลลไอให้คิดถึง
กลีบบางนวลยามบานดูหวานซึ่ง
แทนใจซึ่งส่งองพิศุทธิ์ดุจแก้วงาม

มอบตอกแก้วช่อดีด้วยดีความรัก
ขอตระหนักทุกเวลาอย่ามองข้าม
ฝากกลิ่นแก้วให้ดูขี้นทุกยาม
จากคนนาม "ไหว้แก้ว ชลธาร"

สุวิรัตน์ สวัสดิ์ดี

แก้อมฤตา ดอภชาต บริสุทธิ
ตั้งแห่งนุช สุตโดย รวยซึ่งดีด
มฤดาล้า ธรรมมุ่งเน้น เป็นเอาศิณ
ดูโศภิน พร้อมพริ้ง ทั้งกายใจ

มฤตานี้ บริสุทธิ ฝูงแห่งนุช
ไม่รู้จัก อบายมุข สุขใจ
ดีดสุขสง คงมั่นอยู่ ดูห่างไกล
ตัวพิภย ใจโศภินัว กลั่นแห่งตรม

พินันนม ตรมลิต คิตตอองหนอ
ไมติพอ ขอรักแท้ แม้นินนม
ให้เป็นสุข แก้อมฤตา ถลาตม
ได้สุขสม กับภยสิ้น ฝันใจเรา

อันตัวพินันนุ อยู่ห่างห่าง
คิดถึงบ้าง ให้พิภย ได้ใหม่แล้ว
ยามนึ่งสุข พินันนุด้วย ชาติบรรเทา
ยามนึ่งเศร้า เขาแทนงหน้าย พินันนุ

...

แก้อเจ้าตม หอมกรุ่น ฝูงอภานา
แก้อภัลยา มาพร้อม หอมจริงหนอ
แก้อรรษา มฤตาด้วย ๑๒๑๑
สุขจริงก้อ (แก้อ)การะบุหนิง ๑๒๑๑

ต้นแก้วไขว้ ใบสุดท้าย ด้วยดีเสีย
ปลายใบเรียว เกี้ยวใจพี่ ศรีสมร
ดอกเล่าขาด พราวพริ้ง มิ่งบังอร
ดุจดมตรี อ่อนรัก บั๊กกลางใจ

อันดอกแก้ว ดุจแก้วตา ของพี่หน่อ
ขาดเจ้าแก้ว มองไม่เห็น เป็นไฉน
จิตเจ็บแปลบ แสบม้วยหนอ ขี้อาถาย
ดอกแก้วใจ ไปลับ ไม่กลับมา

เปรียบดอกแก้ว สดสวยสุด ดุจผู้หญิง
งามเพริศพริ้ง หอมกรุ่น ละมุนหนา
ต้องเที่ยวโรย ร่วงดูพิน ผันพฤกษา
ตัวน้องยา ต้องเลื้อยมทรุด ดุจเตี้ยอกรัน

คนจดจำ ย้ำในจิต คิดตระหนก
เฝ้าพุ่มพัก ต้นแก้วนี้ ที่สีอัน
กลิ่นหอมทอน ขอนลุ่มพิต แสบจิตกัน
สตรีนั้น ผิดแผก แตกต่างไป

อันผู้หญิง อิงความสวย นั้นม้วยแน่
สตรีสวย สวยที่จิต ความคิดไกล

ชายไม่แฉ่ ยามสวยเลื้อย น้าเลื้อยใหม่
สวยบ้างใน ดีใหม่หน่อ ชายขอตั้ง

โกวิท ธีรวิโรจน์

ดอกแก้วงามพริ้งพราวขาวบริสุทธิ์
สดใสใสดุจผุดผ่องต้อใจเหือด
กลิ่นเข้าหอมมมมอมใจให้ไม่เบื่อ
ดูใจเมื่อเขยอมนตมแก้วใจ

อุตุพร สุวรรณปากแพรง

กลีบดอกแก้วแฉฉามดับดับองเนตร
สุดวิเศษส่องจากฟ้ามาหรือไหน
ลอยบนโลกหวานปนเศร้ายังเข้าใจ
รักตลอดไปในดอกแก้วไม่เคยจืดจาง

สุพัฒน์ อรรถธรรม

ดอกแก้วขาว เปรียบดังดาว บริสุทธิ์
งามผ่องผุด ดุจแก้วใจ ใสใดยลมน
งามน้ำใจ งามรอยยิ้ม พิมพินนิม
ข้างชวนชม เพราะเป็นดาว ขาวเคย

ศรีวัฒน์ สุวรรณ

ดอกแก้วงามอร่ามประเทืองจิต
อยู่ใกล้จิตบานพรมดมโชยกลิ่น
ชาวพิศุทธิตุมณีล้ำประทีน
ประดับถิ่นถิ่นภักมีใกล้กราย

เก็บบรรยากาศของเมืองคนดีของดอกลดดอกแก้วได้
ดอมนคราใดใจเด็ดแถมเด็ดฉาย
ประเทืองชนถิ่นมากได้พริ้งพราย
มณีงามปลั่งประกายได้ในบางคน

กุศล คำเพราะ

ดอกแก้วหอมดอมนมขมิ้นจิต
เพ่งพินิจพิศุทธิชาวดกแก้วได้
หอมระรื่นแถมขมิ้นรื่นเรืองใจ
อบอุ่นใจอบอุ่นอกอิมเอมอารมณ์

อาชนท์ ตรีวิสูตร

ไอ้เจ้าแก๊วตอกงามยามเพ่งพิศ
แลนสนิทเสนาหน้าคุ้มหลวง
กสิ่นอบอวลยอนใจดีมีไม้ออง
ชีวิตคงเหงาหงอยระอกลอยชม

แก๊วตอกงามนามหนึ่งซึ่งใจยิ่ง
แก๊วเจ้าจอมงามพริ้งยิ่งสุขสม
อยากจะได้ตอกหอมมาตอมดม
แนบอกสนมสวาทหวังตั้งหมายใจ

อยากเป็นแก๊วกลางใจใครคนหนึ่ง
ที่สุดซึ่งต้องจิตพิศมัย
จะขอยอมพร้อมรักภักดีจนตาย
สวาทสายเสนาหน้าแก๊วตาเอ๋ย

อัษฎสิทธิ์ ณ เชียงใหม่

ดอกแก้วงามพริ้งพราวภาวบริสุทธิ์
โดยใต้อุตุตตุดองตองใจเทสิอ
กลิ่นเจ้าหอมมมมอมาใจให้ไม้เบือ
ดูขใจเมือเขยชมตมแก้วตา

กลิ่นดอกแก้วชวนให้ใคคิดถึง
เพื่อนคนหนึ่งซึ่งรักมากนักรท
อนดมช้วยพัดกลิ่นแก้วมุกดา
บอกเพื่อนยัยสิบเจ็ดนี้มันดกััน

อุตุพร อุตุรรณปากแพรก

๔ การระเกด

“พระชมการะเกดแก้ว หอมหา ยากนา
หอมที่นกลเกตา รวดเร้า
พระชมมุลิลลา ลานสวาท
ชมดอกไม้เกี้ยวเกล้า เพื่อนไท้ แพงทอง...”

วรรณคดี : “ลิลิตพระลอ”

“เจ้าการะเกด เจ้าขี้ม้าเทศ จะไปทำยวง
ชักกริชออกแกว่ง ว่าจะแทงฝรั่ง
เมียห้ามไม่ฟัง เจ้าการะเกดเอ๋ย”

บทกลอนกล่อมเด็กของหอพระสมุดวชิรญาณ
รวบรวมโดยหลวงธรรมาภิมนตรี (ถึก จิตรกรถึก)

การระเกด เพศชาย คือลำเจียก
ผสมข้าม งามทั้งปี มีผลมา

เพศเมียเรียก เตยทะเล ลูกเตยหา
มีหนวดตา คดาดับประต รดกดินดี

มีรากข้าง ยั่งยัน ต้นลำต้น
เฮ้อไฮโบ ไส้ขัด ขัดพันดี

ให้ทานทน พายุแรง แกร่งได้ที่
ไธ้มาลี ศรีมาลา น่ารักจัง

ที่เมืองไทย พบในเขต ศรีสะเกษ สุรินทร์
อุบลราชธานี ขานมากมาย หลายดีดา

ทั้งที่ถิ่น ดินดีตุล และสร้างหนา
ขกอนรา มลายา ว่าปานนั้น

เตยทะเล การระเกด หรือลำเจียก
ดอกหอมฉุน คุณมาลี มีค่าอันแท้

บ้างรัญจน ลำเจียก เพ็ชร์กแกกพัน
ปรุงอาหาร กัดเป็นยา รักษาหัวใจ

คุณค่ามาก งามปลายใบ ถึงใต้ดิน
มุกกิต ไส้หิตพิษ ตัดหนองใน

ถ่านฮีตั้น กัดและรส ปลดพิษร้าย
ลดพิษไข้ แก้กษัย ให้คลายดี

ไม้โบราณ ฐานชีวิต วิถีไทย
การระเกด เจตน์ใจ หทัยดี

อยู่อาศัย ได้ร่มเงา เหย้าสุขศรี
ชี้นชีวิต มีการระเกด ห้อมเขตใจ

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

กาฬผ่านเนิ่นนาน บานกรรณ การระเกด
ณ ศรีสะเกษ เขตคาม ถิ่นอาศัย
มาบัดนี้ เจ้าแรมร้าง ไปหนใด
สุดอาศัย ฝึ่คะนึ่ง จึงครณฺมา

การระเกด เพรศพราถ ขาดอ่อนหวาน
ใคร่ถนอม ออมไว้ ใต้ชยคา

หาโตปาน เปรียบหอม ย่อมฝึ่หา
สุขสุรา ครา ได้ชม ตมเต็ดตอม

กุศล คำเพราะ

การะเกดมีเพศเมียและเพศผู้
ซึ่งผู้รู้แยกแวกชื้อดอง
ต้นเพศผู้ดูเหมือนเป็นลำเดี่ยวกจ๑๑
ต้นเพศเมียร้องว่าเตยทะเลเล่นท์โก๑

การะเกดต้นนี้มีหลายชื้อ
ปานนั้นหรือวิญ๑อนจนหลงใหล
ทั้งสามชื้อนี้เพราะเหมาะเจาะใจ
แล้วแต่ใครชอบชื้อ ไหนเรียก ไปกัน

ส่วนต้นนั้นชอบชื้อปานนั้นนะ
เพราะเคยปะหญิงสาวคราดด้วยฟัน
ไปทำงานแถบแถมลายัน
น้องนางนั้นเสดใสวิไลตา

ได้รู้จักมักสีที่สุโขง (โก๑ก)
ขำงเอาใจและแสดเสินหา
แต่หลังจากกาลเวลา ได้ผ่านมา
ไ้แก๑ตาเช๑ก็หายไ้แต่่งงาน

อนันท์ ศรีวิสูตร

การะเกด กัดินหอมกรุ่น อะมุนแท้ดี
หอมเย็นดี เอ็ดอกกลวย ช่ดแ่มฉิ่น
ครา ได้กลิ่น หอมหอมฉิ่น ฉิ่นกล่ำกลิ่น
พิ่นอะฉิ่น กัดินตุ่อก ไคยกหอมมา

การะเกด เกดหอมหน่อ ร๑ใครนั้
คนไกลักัน ม๑ง ไม่เห็น เขฉิ่นหน
หนุ่มต่างห๑ง น๑งยิ่นดี ที่เขามา
ฉ้วนพียา หนน๑ง ม๑งขำมไป

การะเกด กัดินหอมหอม รัญจวนนั้
พิ่นกรัก ๑ยากแ่นบจิต พิลมัย
แต่ความพิ่น นั้รับหรี หน้ท่าง ไกล
ถ้าพิ่นได้ ตั้ใจเข่น เป็นลุนนั้

การะเกด กลิ่นแกมเกล้า เราคว่ำหน่อ
ชาตินี้๑ รอน้องนั้น ฉันตระหนก
ด้วยน้องนี้ มีมีจิต คิดจะรัก
ฉันอกหัก รักมันสุด หยุตรักที่

...

โอ้อ่าเจ้า ปาหนัน หนั้นนี่๑น้อง
ยามตระก๑๑ กอดเจ้าฉัน ฉันเป็นสุข
ได้หอมกลิ่น วินระระอย ชโยคลายทุกข
พบแต่สุข ทุกข์ท่างหนก คราเขยวม

เมื่ออันวาน ผันผ่าน ทวานนั้นหน๑
ถึงคราก๑๑ กลับเปลี่ยนไป กลายเป็นนม
ความสุขสันต์ ทรรษา น้ำอภิมย์
กลับระทม ในอกนั้น ปาหนันทำ

เปรียบปาหนัน นั้นเป็น ดอกไม้
ดอกปาหนัน นั้นหอมกรุ่น ละมุนล้ำ
หม่อมร ชอนกลีบเจ้า เข้ากระทำ
ดูตติมน้ำ มธุรสหมดดอกไป

ดอกปาหนัน นั้นหน๑ กัดเหยียดเฉา
แต่พี่นั้น มันคงอยู่ คู่ยาใจ

ภมรเล่า เจ้าดอมดม ชมดอกใหม่
แม่พี่ได้ ใช้เขยวม สมนุรา

โกวิท ธีรวิโรจน์

อยากพานอนมการะเกดว่าลำเจียก

คุ้มเคยเรือกแต่เด็กยังเล็กอยู่
คุณยายใส่ในหีบผ้าหอมนำดู
กลิ่นทนอยู่ตราตรึงซึ่งใจ

ต้นใหญ่ขึ้นริมน้ำติดลำคลอง
เคยเดินจูงองวันนี้มีดอกใหม่
หอมลำเจียกอดมาครั้งคราใด
ภาพอดีตกลับมาใหม่ให้คำนึง

กลิ่นลำเจียกติดสะไบที่ใส่หีบ
ผองสิบเมื่อวันวานกาลครั้งหนึ่ง
เหลือคุณค่าเนานานที่หวานซึ่ง
ยังคิดถึงลำเจียกนักรักวันจันทร์

สุวิรัตน์ ๑๖๑๓

การะเกดเจ้าเอ๋ยอ้างหอมหนัก
นึ่งทองรักปักใจในสมร
เจ้าเฮ็่อ่งท่าทำทวยถวายภมร
ให้บิร่อนลงทาคลาดอกบาน

แสนสวยสมรมยรีนจิ้นกสิ่นแกต
เหม็อนถูกเวทย์ลุ่มหลงให้สัจสาร
กสิ่นเจ้าหนอหวานล้ำรำทนมาน
ใครพบพานเป็นต๋องหลงพะองนาง

คนเรียกกเจ้าอ๊กซื่อคือลำเส็ยก
แม้ลำเหน็ยกต่างกันนั้นเอ่ยหมาย
ไม่ต่างกันเรียกไว้ให้กดับกลาย
แต่สุดทำยนั้นหรือคือเหม็อนกัน

อับชาติ ณ เชียงใหม่

ดอกลำไยก็เรียกมาตั้งแต่เด็ก
ตอนยังเล็กเก็บลำไยยกทีในป่า
ริมลำธารมีน้ำใสไหลผ่านมา
เพื่งรู้ว่าลำไยยกการะเกดเพศเดียวกัน

ดอกลำไยก็ให้รัญจนทอนหนักถึง
อีกชื่อหนึ่งลำจวนและป่าหนึ่ม
เตยทะเลก็เรียกด้วยได้ทั้งนั้น
ส่วนต้นจันทน์ก็เรียกลำไยยกกัน

ดอกลำไยยกชวนให้ทอนหนักถึง
กลับดอกซึ่งเรียกยอดสีชานนั้น
มีกลิ่นอบอวลหอมชวนดมตรึ่ม
หอมทั้งวันยาวนานดูหรืออรุ่่นใจ

โบราณนั้นให้ทำยารักษาโรค
ปลดทุกข์ไตก็พิษร้ายแก้กษัย
ถารพันคนอนันต์วิถีไทย
บรรบมี๑ ให้ภูมิปัญญา ไทยจงเจริญ

อุดุพร อุดุวรรณปากแพรก

๕ เกี้ยวเกล้า

“พระชมการะเกดแก้ว หอมหา ยากนา
หอมทึนกลเทศา รวดเร้า

พระชมมุลิลา ลานสวาท
ชมดอกไม้เกี้ยวเกล้า เพื่อนไท้ แพงทอง...”

วรรณคดี : “ลิลิตพระลอ”

ดอกเกี้ยวเกตุ *Acalypha Hispida*
กล้าพรรณนา ถ่าน้ำขมิ อารมณ์เฝื่อง
ดอกแดงสด หอมสดจ้า น้ำเมียงเฝื่อง
คำบ้านเฝื่อง สะเฝื่องแจ่ม แฉล้มเฝื่อง

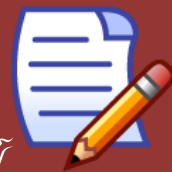
ชื่อสามัญ *Chenille Copper leaf*
ดอกตัดเมียง ไม่มีก้าน เกร็ดเฝื่อง
ดอกสีเฝื่อง แต่งผสม ทรงเฝื่องเฝื่อง
ดูเฝื่องเฝื่อง นเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง

บ้างเฝื่องเฝื่อง *Red Hot Cat's tail*
เฝื่องเฝื่องเฝื่อง *Euphorbiaceae*
คนเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง
หุบเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง

ทางเฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง
เฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง

เฝื่องเฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง
เฝื่องเฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่องเฝื่อง

เฝื่องเฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่องเฝื่อง
เฝื่องเฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่องเฝื่อง

เฝื่องเฝื่องเฝื่อง เฝื่องเฝื่องเฝื่อง

ทางกระบอกแดง แล่่มเจ้า คุณพลอยดี
โยกเอเนที พาทดี อั๋องจตุจ้อ
นุ่่มราว ไหม คลลเคลียไทด์ ไคร่พะนอ
อยากจับจ้อ ก้อเกล่า เข่ามุ่นมอ

เกดตำขลับ อับอว ราวนิลจรัส
สาดเรียงจัต รัตเกียอเกล่า เกาะम्मสอว
แดงตุอฆาด อวสเทียบ โอษฐ์ไ้ม่ต้อว
ใสระทอว ต้อวคอวมงาม ทรามอัยไทย

กุศล คำเพราะ

อันเกียอเกล่าแดงम्मขินนมสอว
จะเกล่ามอวหรืออทางม้าหน้าแลลัม
หรือจะใ้ทางกระบอกจตุจ้อแดงแวม
ก็เจ็ดแล่มสอวอัยิงนะหวิง ไทย

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ดอนอากู๋ ด้วยเหตุนี้ มีปัญหา
ด้วยอิฏฐรา นะอากู๋ ผู้ปราดเปรี๊อง
ต้องขอขอบคุณ มากหลาย ให้อาเบตี๊อง
ด้วยทุกเรื่อง เพื่่องจริงหน่อ ขออัญหา

เอ้าฮักใช้ รอดตายแล้ว เพื่่อนแก้วเอ๋ย
ขออ่างเอ๋ย เคยขอได้ ได้แล้วหนา
มอ่งฮ่อนกั๊บ ลับเปตี๊ยน เวียนไปมา
พรรณนา เรียบเรียงร้อย ฝอยเรื่อ่งราว

อันว่าดอก เกี้ยวเกลา เราไม่รู้
ทางกระรอก แดงนี้ ที่ดอกงา

ถามอากู๋ ดูแล้วนั้น ทำนบอกเล่า
รู้แล้วคร้า เราจะเปรี๊ยบ เทียบอย่างไร

เปรี๊ยบผู้หญิง เหมือนนาง กระรอกแดง
กั๊บผู้หญิง ยิ่งเรื่อ เปื่ออันใจ

ดูทะแม่ง แปรงเทตี๊อนั้น มันไม่ไหว
เปรี๊ยบไปใย ไม่ได้เรื่อ่ง หญิงเคื่อ่งเอ

อันนี้มอ่ง ตรองตรึก ให้อีกสัก
ดูรูปถ่าย ไปก่อนหน่อ พอบรรเทา

เป็นพักพัก ขยักขย่อน รัอนใจเล่า
สั๊วหน้าเรา เข้าสมาธิ มีขักขัก

ขอเวลา สักนิด มิตรที่รัก
ร่วมกันนั้น มันใจนัก รักกันมา

มีขักขัก สักมาใหม่ ใจทรรษา
เสวนา กับมิตรรัก ยอตนักกลอน

โกวิท ธีรวิโรจน์

ยามเกี้ยวเกตุไอบรอบพม่มุ่หมวย
แด่ถึกรวยสอยเก้เก้ที่เจ็ดฉาย
ราวกับทิมรั้อยเรียงพรพรณราย
ลาดแสงพรายพราวเพริตเต็ศรีศรี

เกี้ยวเกตุ้านามเจ้าทางกระรอกแดง
รำเรียงแรงแกว่งไกลดด้วยไต้
ตะท่อนน้ำพลัดไหลในสายนที
ภาพเสน่ห์นี้วิจิตรนรมย์ใจ

ดองพร เดชกุฎทอง

นามเกียรติก่อตั้งโดย
เมื่อเกษียณด้วยดีโดยพร้อมด้วย
เคล็ดลับความสำเร็จ
และรับหน้าผั่งองฟ้าประทาน

ให้ตอก ไม่นิ่งแน่นแทนเกษียณเพชร งามก่อเกิดเกษียณมีค่า
แดงสดใสแทนหัวใจที่ให้มา ใต้ระดับเกศิศราทั้งกัน

บุรินทร์ ตรีรัตน์

ทางกระรอกตอกแดงแกว่งทางสั้น
แกว่งสั้นสั้นสั้นน้อยน้อยน้อย
ทางยาวหน้อยหน้อยโค้งโค้งโค้งแกว่งไกล
มองที่ไรค้ายทางกระรอกบอกลีโอนาม

อีกชื่อหนึ่งนามสั้นว่าเกษียณเก่า ตอกแดงพราดดาวพลี้อหวิดอวาทวม
ทางกระรอกงอกอกอกมาตุทำงาน มองทุกยามความดีโดยวัยสั้นใจ

อาเนนทร์ ตรีวิสูตร

